

No..... 3 Nisan 1967

Dünya (İstanbul)

Wagner üzerine bir tartışma

Açılış gecesinin «Die Walküre» operasını arkada bırakan fakat ilk gecenin heyecanını hâlâ hisseden Herbert Von Karajan ve Berlin Filarmoni Orkestrası üyeleri bu yılın Paskalya Festivali'ni sona erdiren üç orkestra konserini de bitirdiler. Her biri değişik bir test görünüşünde olan bu konserlerde Orkestra ve şef kaabiliyet ve ehliyetlerini bütünüyle doğrulamış oldular.

Anton Bruckner'in dev eseri 8 inci Senfoninin çalındığı geçen Salı gecesini Berlinli orkestra üyeleri ve ünlü şefleri çok formda idiler. Orkestra eseri büyük bir itina ve ahenkle çaldı, ünlü şef sadece eserin metnini doğru ve itinalı bir anlayışla yönetmedi. Von Karajan bunun yanı sıra besetecinin ruh ve düşünce âlemini de aksettiren eseri âlelâdelikten kurtardı.

Bir akşam önce yine aynı orkestradan bir oda müziği grubu bir Bach programını büyük bir canlılık ve dikkatle sundular. Maaşafih bu konserde şefin hızlı temposu bazı dinleyicileri rahatsız etti. 2 keman ve orkestra konçertosunun Christian Ferras gibi eşsiz ve mükemmel bir solisti

vardı. 2 numaralı suitin çalınış sırasında orkestranın solist flütçüsü Karl Heinz Zöller'in ustalığı dinleyicilerin coşkunu alkış ve takdirine mazhar oldu. Diğer eserler 1 ve 2 numaralı Branderburg Konçertolarıydı.

Beethoven'in Missa Solemnis adlı eserinin tamamının mükemmel bir şekilde çalınış belki de insan dehasının üstünde bir şeydir. Çarşamba gecesini vokal bir kuartet grubu ve orkestranın birinci kemancısı Michel Schalbe, hisli ve duygulu bir söyleyişle eseri takdim ettiler. Ama sonuçta eser bir tam olarak değil de parçalarıyla hatırlanan bir konser oldu.

Karajan'ın festivalin açılışını yaptığı ve yine kapanışını yapacağı «Die Walküre» operasının bu çok değişik temsiline iyi ve fena tenkidleri hâlen devam ediyor. Lehte ve aleyhte tenkidlerde müşterek olan yön Herbert Von Karajan'ın bu takdiminin Wagner operalarında yeni bir çığır açtığıdır. Münihli tanınmış eleştirici K. H. Ruppel şöyle diyor. «Von Karajan Die Walkürede şimdiye dek alışılmamış ve işitilmemiş zengin ve kudretli bir ses

ve ahenk mükemmelliğine erişti.»

Yine Hamburglu bir başka eleştirici, Heintz Joachim Von Karajan ve sahne âmiri Günther S. Siemssen'in «Wagner operalarının sahne konuluşunda en yüksek perspektif anlayışa yol açan yeni bir yol aştığını» ileri sürüyor.

Diğer taraftan, Viyanalı eleştirici Franz Ender eser için söyleyecek hiç iyi bir şey bulamamış. Eserin sahneye konulmadan önce bandanın alınması için yapılan hazırlıkları alaylı bir şekilde tenkid ediyor. Ender tenkidlerini şu sözlerle bitiriyor. «1967 Paskalya Festivali başarılı oldu. Harikulâde oldu. Büyüleyici bir şey bu Karajan için sahneye yaşamıyor artık. Banda alınması eseri üzerine inşa edilen Festival çok yaşasın. Karajan Festivali bu.»

Festivaldeki bütün konserler plâga alındı. «Die Walküre» Paristeki Grand Prix du Disc ödülünü kazandı. Provalar bir bakıma plâga alma celseleri olarak kabul edilebilir. Çünkü bütün eserlerin plâga alınması provalar sırasında oldu.

Bundan önce opera bina-

larında ve konser salonlarında çalınıp takdir edilen eserler plâga alınırdı. Fakat bu sefer eğer Salzburg Festivalindeki deney müspet netice verirse, artık bunun tam aksi olarak Plâk sanayii yöneticileri henüz takdir toplamamış, pek başarılı olup olmadığı anlaşılmamış, bir esere yatırım yapacak ve halka mâzideki bir anıyı değil de gelecekteki yenilikleri sunacaklar.

Derleyen :

MELVIN A. WITLER

RICHARD VAGNER